

สาขาวิชาวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

การสอนเสริมครั้งที่ 2
หน่วยที่ 8 - 15

เอกสารโสตทัศนศึกษา

33303

นโยบายสาธารณะและการวางแผน

**Public Policy
and Planning**

(ฉบับปรับปรุง)

สงวนลิขสิทธิ์

เอกสารโสตทัศนชุดวิชา นโยบายสาธารณะและการวางแผน การสอนเสริมครั้งที่ 2
จัดทำขึ้นเพื่อเป็นบริการแก่นักศึกษาในการสอนเสริม

จัดทำต้นฉบับ: คณะกรรมการกลุ่มผลิตชุดวิชา

บรรณาธิการ/ออกแบบ : หน่วยผลิตสื่อสอนเสริม ศูนย์โสตทัศนศึกษา
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

จัดพิมพ์โดย : สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

พิมพ์ที่ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ภาคการศึกษา 1/2564 ปรับปรุง

แผนการสอนเสริม ครั้งที่ 2

การสอนเสริมชุดวิชา 33303 นโยบายสาธารณะและการวางแผน

การสอนเสริมครั้งที่ 2 หน่วยที่ 8 - 15

รายชื่อหน่วย (ประเด็น) ที่สอนเสริม

หน่วยที่ 8	ความสัมพันธ์ระหว่างนโยบาย แผน และโครงการ
หน่วยที่ 9	ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการวางแผนพัฒนา
หน่วยที่ 10	การวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา
หน่วยที่ 11	การศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการ
หน่วยที่ 12	การวางแผน การดำเนินงาน การควบคุมโครงการ
หน่วยที่ 13	การติดตามและประเมินผลโครงการ
หน่วยที่ 14	แผนและโครงการในประเทศไทย
หน่วยที่ 15	ระบบสารสนเทศกับกระบวนการนโยบายสาธารณะและการวางแผน

แนวคิด

1. แผนเป็นผลผลิตของการวางแผน และถือเป็นกลไกหนึ่งในการนำนโยบายไปปฏิบัติ นโยบาย แผน และโครงการมีความสัมพันธ์ในเชิงโครงสร้าง เพราะแผนและโครงการถือเป็นส่วนหนึ่งของนโยบาย วัตถุประสงค์ของนโยบายจะเป็นตัวกำหนดวัตถุประสงค์ของแผน ในขณะที่วัตถุประสงค์ของแผนก็เป็นสิ่งกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ นโยบาย แผน และโครงการมีความสัมพันธ์กันในเชิงการบริหาร และยังมีการใช้กระบวนการบริหารที่เหมือน ๆ กัน

2. ทฤษฎีการพัฒนาจำแนกได้ 3 ทฤษฎีหลัก คือ ทฤษฎีภาวะทันสมัย ทฤษฎีพึ่งพา และทฤษฎีความเป็นพื้นฐาน ส่วนแนวทางการพัฒนาแบ่งเป็นแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจ การพัฒนาสังคม และการพัฒนาเมืองและชนบท การวางแผนพัฒนาเป็นการกำหนดแนวทางในการปรับปรุงคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้นทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา การสาธารณสุข สิ่งแวดล้อม และอื่นๆ แนวการพัฒนาตามสาขา ได้แก่ แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจและแนวทางการพัฒนาสังคม และแนวทางการพัฒนาตามพื้นที่ ได้แก่ แนวทางการพัฒนาเมืองและแนวทางการพัฒนาชนบท

3. การวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเป็นการกำหนดทิศทางการบริหารงานองค์การในอนาคต โดยการกำหนดสภาพที่ต้องการจะเป็นและแนวทางการบรรลุผลสำเร็จสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและศักยภาพขององค์การ มีส่วนประกอบที่สำคัญ ได้แก่ วิสัยทัศน์ พันธกิจ จุดมุ่งหมาย ยุทธศาสตร์ แนวทางการพัฒนาและเป้าประสงค์ การวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา 4 ขั้นตอน ได้แก่ การกำหนดพันธกิจ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม การกำหนดวัตถุประสงค์ และการจัดทำแผนยุทธศาสตร์

4. การศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการ คือ การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประเด็นต่าง ๆ ในโครงการ เพื่อตัดสินความคุ้มค่าและเหมาะสมของโครงการ ประกอบด้วย 1) ด้านการตลาด 2) ด้านการเงิน 3) ด้านเทคนิค 4) ด้านเศรษฐกิจ 5) ด้านสังคม และ 6) ด้านสิ่งแวดล้อม

5. การวางแผนเพื่อดำเนินโครงการที่ดีจะช่วยให้มีโอกาสเกิดผลสำเร็จเกินครึ่ง และช่วยลดความเสี่ยงที่เกิดขึ้น การดำเนินงานและการควบคุมโครงการเกี่ยวกับการปฏิบัติและบังคับหรือใช้กลยุทธ์ต่าง ๆ ให้เกิดผลสำเร็จทั้งเชิงคุณภาพและปริมาณ ในขั้นนี้จึงต้องจัดการในเรื่องเวลา คุณภาพ และต้นทุน กลยุทธ์การดำเนินโครงการ (PROJECT) ได้แก่ การมีส่วนร่วม (Participation) การสร้างสัมพันธภาพ (Relationship) ตรงเวลา (On Time) การยึดไว้ด้วยกัน (Join on) การสร้างความผูกพัน (Engagement) การมุ่งเน้นที่ลูกค้า (Customer Focus) ทีมงาน (Teamwork)

6. การติดตามผลโครงการ หมายถึง การเก็บรวบรวม บันทึกและรายงานข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงานของโครงการในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือทุกเรื่อง que ผู้จัดการหรือบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องกับโครงการ ต้องการรู้ การประเมินผลโครงการเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวกับการวัดและตัดสินใจเกี่ยวกับผลการปฏิบัติโครงการ มีความสำคัญต่อผู้จัดการโครงการในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการว่าจะปรับปรุง แก้ไข ยุติ หรือยกเลิกโครงการ

7. แผนและโครงการของประเทศไทยแบ่งออกเป็น 4 ระดับคือ ระดับนานาชาติ ระดับชาติ ระดับภูมิภาค และระดับท้องถิ่น องค์การภาครัฐของไทยได้พยายามประยุกต์หลักการ แนวคิด และเทคนิคต่างๆ มาใช้ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาการบริหารแผนงานและโครงการของไทยหลายประการ ได้แก่ การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี การกำหนดกลุ่มภารกิจในการบริหารองค์การภาครัฐ การกำหนดให้มีแผนการบริหารราชการแผ่นดิน และการบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์

8. ระบบสารสนเทศหมายถึงระบบที่รวบรวม ประมวล เก็บรักษา และเผยแพร่ เพื่อใช้ในการวางแผน การพัฒนาการตัดสินใจ การประสานงาน และควบคุมการดำเนินงาน มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการกำหนดนโยบาย การนำนโยบายไปปฏิบัติ และการประเมินผลนโยบาย มีบทบาทสำคัญในการวางแผนกลยุทธ์ระยะยาว การวางแผนบริหาร และการวางแผนปฏิบัติการ รัฐบาลดิจิทัลประยุกต์ใช้เทคโนโลยีฯ ในกระบวนการนโยบาย โดยเน้นการเปิดเผยข้อมูล การขับเคลื่อนและตัดสินใจบนฐานของข้อมูล เปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในฐานะหุ้นส่วน

เมื่อรับการสอนเสริมแล้วนักศึกษาสามารถ

1. อธิบายและวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างนโยบาย แผน และโครงการได้
2. อธิบายและวิเคราะห์ทฤษฎี แนวทางการพัฒนาแนวทางการวางแผนพัฒนาได้
3. อธิบายความรู้ทั่วไป องค์ประกอบ แบบจำลอง ขั้นตอน วิธีการ และเทคนิคการวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาได้
4. อธิบายการศึกษาความเป็นได้ของโครงการด้านต่างๆได้
5. อธิบายแนวคิดการวางแผน การดำเนินงาน และการควบคุมโครงการได้
6. อธิบายการติดตามผล การประเมินผลโครงการ และประยุกต์ใช้กรณีตัวอย่างในการประเมินผลโครงการได้
7. อธิบายความเบื้องต้น ปัญหา การพัฒนาแผนและโครงการในประเทศไทยได้
8. อธิบายแนวคิดและบทบาทของระบบสารสนเทศกับกระบวนการนโยบายสาธารณะและการวางแผนได้

กิจกรรมการสอนเสริม

1. สรุปสาระสังเขป
2. เปิดโอกาสให้นักศึกษาสอบถามปญหา
3. ประเมินผลจากกิจกรรมสอนเสริม

รายชื่อหน่วยการสอน

ชุดวิชา 33303 นโยบายสาธารณะและการวางแผน

หน่วยที่ 1	แนวคิดและการศึกษานโยบายสาธารณะ
หน่วยที่ 2	ทฤษฎีนโยบายสาธารณะ
หน่วยที่ 3	การวิเคราะห์นโยบายสาธารณะ
หน่วยที่ 4	การกำหนดนโยบายสาธารณะ
หน่วยที่ 5	การนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ
หน่วยที่ 6	การประเมินผลนโยบายสาธารณะ
หน่วยที่ 7	การวิเคราะห์ การพัฒนา และกรณีศึกษานโยบายสาธารณะในประเทศไทย
หน่วยที่ 8	ความสัมพันธ์ระหว่างนโยบาย แผน และโครงการ
หน่วยที่ 9	ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการวางแผนพัฒนา
หน่วยที่ 10	การวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา
หน่วยที่ 11	การศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการ
หน่วยที่ 12	การวางแผน การดำเนินงาน การควบคุมโครงการ
หน่วยที่ 13	การติดตามและประเมินผลโครงการ
หน่วยที่ 14	แผนและโครงการในประเทศไทย
หน่วยที่ 15	ระบบสารสนเทศกับกระบวนการนโยบายสาธารณะและการวางแผน

หน่วยที่ 8

ความสัมพันธ์ระหว่างนโยบาย แผน และโครงการ

โลตทัศน์ # 8.1 องค์ประกอบของการวางแผน

องค์ประกอบของการวางแผน

1. เป็นกระบวนการ
2. การจัดเตรียม
3. เป็นชุดหนึ่ง
4. การตัดสินใจ
5. ในอนาคต
6. ทำให้บรรลุตามวัตถุประสงค์
7. ใช้วิธีการที่ให้ผลงานสูง

โลตทัศน์ # 8.2 หลักการวางแผน

หลักการวางแผน

1. ความเฉพาะเจาะจง (Specific: S)
2. ความสามารถวัดได้ (Measurable: M)
3. ความสำเร็จได้ (Achievable: A)
4. ความมีเหตุผล (Reasonable: R)
5. กรอบเวลา (Time-frame: T)
6. การมีส่วนร่วมและการเตรียมการ (Participation and Preparation: P)
7. การนำ (Leading: L)
8. หลักความเห็นพ้อง (Agreement: A)
9. หลักความต้องการ (Need: N)
10. หลักความจำเป็น (Necessary: N)
11. หลักการบูรณาการ (Integration: I)
12. หลักความทันสมัย (Newly: N) : ตามสถานการณ์
13. หลักการกำหนดวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย (Goal: G)

ความสัมพันธ์ด้านโครงสร้าง

- นโยบาย แผน และโครงการ มีความสัมพันธ์กันเชิงโครงสร้างในแนวดิ่ง ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ตามลำดับชั้น ลดหลั่นกันลงมา จากนโยบายสู่แผน จากแผนสู่โครงการ โดยภายในหนึ่งนโยบายจะประกอบด้วยแผนหลายแผน และภายในหนึ่งแผนก็จะประกอบด้วยโครงการหลายโครงการ
- แผนภายใต้นโยบายเดียวกัน จึงมีความสัมพันธ์กันในแนวนอนที่แต่ละแผนต่างต้องสนับสนุนซึ่งกันและกัน เพื่อช่วยเอื้อหรือสนับสนุนต่อผลสำเร็จของนโยบาย
- โครงการต่าง ๆ ก็ต้องปฏิบัติ การอย่างสัมพันธ์กัน และมีลักษณะเป็นความสัมพันธ์ในแนวนอนหรือแนวนอนซึ่งก็เพื่อช่วยสนับสนุนการบริหาร และดำเนินงานของแผน

ความสัมพันธ์ด้านวัตถุประสงค์และผลงาน

- วัตถุประสงค์ของนโยบายจะถูกแปลงมาเป็นวัตถุประสงค์ของแผน และวัตถุประสงค์ของแผนก็จะแปลงมาเป็นวัตถุประสงค์ของโครงการ เมื่อนำไปสู่การปฏิบัติแล้วผลงานที่เกิดขึ้นก็จะสัมพันธ์กันด้วย
- แต่ละแผนก็จะมีวัตถุประสงค์ของแผน แต่วัตถุประสงค์ดังกล่าวก็มิได้แยกจากกันอย่างเด็ดขาด โดยยังคงมีวัตถุประสงค์ที่เอื้อหรือสนับสนุนซึ่งกันและกันเพื่อให้การปฏิบัติโดยรวมเกิดการบรรลุ วัตถุประสงค์ของนโยบาย
- โครงการภายใต้แผนเดียวกันต่างก็มีความสัมพันธ์กันในเชิงวัตถุประสงค์และผลงาน เพราะนอกจากจะบริหารและดำเนินโครงการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์เฉพาะของแต่ละโครงการแล้ว ยังต้องมีการดำเนินการโดยคำนึงถึงการบรรลุวัตถุประสงค์และผลงานของแผนด้วย

ความสัมพันธ์ด้านการบริหาร

- แผนเป็นกลไกการบริหารนโยบาย ขณะที่โครงการเป็นกลไกการบริหารแผน นโยบาย แผน และโครงการจึงความสัมพันธ์กันในการบริหาร และยังมีกระบวนการบริหารที่คล้ายคลึงกันด้วย เพราะเมื่อนำไปปฏิบัติต่างต้องมีการวางแผน การจัดองค์การ การนำ และการควบคุม
- แผนภายใต้นโยบายเดียวกันต่างมีกระบวนการบริหารที่เหมือน ๆ กัน และยังต้องมีการประสานเชื่อมโยงกันในระหว่างปฏิบัติ ซึ่งบ่อยครั้งต้องมีการแลกเปลี่ยนทรัพยากรทางการบริหาร ตลอดจนการบริหารงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จของนโยบาย
- โครงการแต่ละโครงการภายใต้แผนเดียวกันต่างใช้กระบวนการบริหารโครงการที่คล้าย ๆ กัน โดยมีการวางแผนโครงการ การจัดองค์การโครงการ การนำโครงการ และการควบคุมโครงการ โครงการเหล่านั้นยังมีการประสานงานโครงการเชื่อมโยงกันเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จของแผนร่วมกันด้วย

หน่วยที่ 9

ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการวางแผนพัฒนา

ไฮด์ทศน์ # 9.1 ทฤษฎีการพัฒนา

ทฤษฎีการพัฒนา

1. ทฤษฎีภาวะทันสมัย : มุ่งความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ การพัฒนาอุตสาหกรรม
2. ทฤษฎีพึ่งพา : เป็นทฤษฎีแนววิพากษ์แย้งทฤษฎีภาวะทันสมัย ต้องพึ่งพาตนเอง
3. ทฤษฎีความจำเป็นพื้นฐาน : ตอบสนองความจำเป็นพื้นฐานและความต้องการของประชาชน
การพัฒนาชนบทและเกษตรกรรม

ไฮด์ทศน์ # 9.2 แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

1. การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแบบเสรีนิยม เน้นบทบาทของเอกชน
2. การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแบบสังคมนิยม เน้นให้รัฐเป็นผู้ทำหน้าที่พัฒนาเพื่อความเสมอภาค
3. การพัฒนาเศรษฐกิจแบบผสม เน้นบทบาทของรัฐและเอกชนในการพัฒนา เอกชนจะมีบทบาทในกิจกรรมที่ไม่มีผลกระทบต่อส่วนรวมในวงกว้าง ในการกำกับดูแลจากรัฐ

ไฮด์ทศน์ # 9.3 การวางแผนพัฒนา

การวางแผนพัฒนา : การกำหนดแนวทางในการปรับปรุงคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้นทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา การสาธารณสุข สิ่งแวดล้อม และอื่น ๆ

โสตทัศน์ # 9.4 วิวัฒนาการของการวางแผนพัฒนา

วิวัฒนาการของการวางแผนพัฒนา:

- ชัดเจนหลังสงครามโลกครั้งที่สอง โดยอดีตสหภาพโซเวียต
- ในประเทศไทยในสมัยที่จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ โดยใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับแรก เน้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

โสตทัศน์ # 9.5 การวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ

การวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ

- ระดับของแผน : 1) มหภาค และ 2) รายสาขา
- วิธีการ: ศึกษาข้อมูลในอดีต ใช้ตัวแบบการวางแผน
- กระบวนการ:
 1. การศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูล
 2. การกำหนดเป้าหมาย
 3. การวิเคราะห์เศรษฐกิจมหภาค
 4. การกำหนดยุทธศาสตร์และประเด็นทางเลือก
 5. การวิเคราะห์เปรียบเทียบและเลือกประเด็นทางเลือก
 6. การวางแผนปฏิบัติการ
 7. ปฏิบัติการ
 - 8 การติดตามและประเมินผล
- เน้นสร้างความเจริญเติบโต (รายได้ GDP สูงขึ้น) และรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ

การวางแผนพัฒนาสังคม

- **วัตถุประสงค์ :** พัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดี สร้างความเป็นธรรมตอบสนองความต้องการ อิสระและเสรีภาพ
- **ระดับของแผน :**
 - มหภาค มัชฌิมภาค : แปลงให้มีรายละเอียด
 - จุลภาค : แนวทางการพัฒนาระดับพื้นที่
- **วิธีการวางแผน :**
 1. แบบบนลงล่าง
 2. แบบล่างขึ้นบน ตอบสนองความต้องการประชาชน
 3. แบบผสมผสาน
- **กระบวนการวางแผนพัฒนาสังคม :**
 1. การเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล
 2. การกำหนดเป้าหมาย
 3. การจัดทำรายละเอียดของแผน
 4. การปฏิบัติตามแผน
 5. การติดตามและประเมินผล

การวางแผนพัฒนาเมืองและชนบท

การวางแผนพัฒนาเมือง : ให้ความสำคัญ

1. ด้านเศรษฐกิจและสังคม
2. ด้านกายภาพ : การจัดรูปที่ดิน การฟื้นฟูเมือง
3. ด้านสิ่งแวดล้อม
4. ด้านประชากร

ขั้นตอน

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลและศึกษาปัญหา
2. การกำหนดเป้าหมาย
3. การจัดทำรายละเอียด
4. การปฏิบัติตามแผน
5. การติดตามและประเมินผล

การวางแผนพัฒนาชนบท :

ขั้นตอน

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลศึกษาปัญหา และสำรวจความต้องการ
2. การกำหนดเป้าหมาย
3. การจัดทำรายละเอียดของแผน
4. การปฏิบัติตามแผน
5. การติดตามและประเมินผล

หน่วยที่ 10

การวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา

โลตทัศน์ # 10.1 การวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา

การวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา

- **ความหมาย :** การกำหนดทิศทางการบริหารงานองค์การในอนาคตโดยการกำหนดสภาพที่ต้องการจะเป็น และแนวทางการบรรลุผลสำเร็จ สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและศักยภาพขององค์การ
- **องค์ประกอบพื้นฐาน :** วิสัยทัศน์ จุดมุ่งหมาย แนวทางการพัฒนา พันธกิจ ยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์

โลตทัศน์ # 10.2 แบบจำลองการวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา

แบบจำลองการวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา

- แบบจำลองการวางแผนบนพื้นฐานของวิสัยทัศน์หรือ การวางแผนบนพื้นฐานของจุดมุ่งหมาย
- แบบจำลองการวางแผนบนพื้นฐานของประเด็นเชิงยุทธศาสตร์
- แบบจำลองการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างยุทธศาสตร์
- แบบจำลองการวางแผนด้วยการกำหนดสถานการณ์
- แบบจำลองการวางแผนแบบการจัดการตนเอง
- แบบจำลองการวางแผนที่เกิดขึ้นจากแรงบันดาลใจ

ไสตท์ศน์ # 10.3 ขั้นตอนการวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา

ขั้นตอนการวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา

ทบทวนพันธกิจ กำหนดวัตถุประสงค์

ตรวจสอบสภาพแวดล้อม

การกำหนดยุทธศาสตร์

การนำยุทธศาสตร์ไปปฏิบัติ

การประเมินและควบคุมยุทธศาสตร์

ไสตท์ศน์ # 10.4 เทคนิคการวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา

เทคนิคการวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา

1. เทคนิคในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. เทคนิคการคัดเลือกและจัดลำดับความสำคัญของปัญหา
3. เทคนิคการวิเคราะห์ศักยภาพเพื่อประเมินสถานภาพขององค์กรในปัจจุบัน
4. เทคนิคในการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนา
5. เทคนิคการวิเคราะห์โอกาสและภัยคุกคามของสิ่งแวดล้อมภายนอก
6. เทคนิคการประเมินและวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน
7. เทคนิคการกำหนดยุทธศาสตร์พื้นฐานของพอร์ตเตอร์
8. BCG matrix

สไลด์ทัศน์ # 10.5 เทคนิคการวิเคราะห์ศักยภาพเพื่อประเมินสถานภาพขององค์กรในปัจจุบัน

เทคนิคการวิเคราะห์ศักยภาพเพื่อประเมินสถานภาพขององค์กรในปัจจุบัน

เทคนิค SWOT analysis

1. การค้นหาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภัยคุกคาม จากการระดมความเห็น
2. นำมาจัดหมวดหมู่
3. คัดเลือกประเด็นจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภัยคุกคาม
4. เข้าตารางวิเคราะห์ เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนา

สไลด์ทัศน์ # 10.6 เทคนิคในการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนา

เทคนิคในการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนา

เทคนิค TOWS Matrix

1. การระบุจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภัยคุกคาม
2. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ และกำหนดยุทธศาสตร์
 - 2.1 ยุทธศาสตร์เชิงรุก (SO Strategy)
 - 2.2 ยุทธศาสตร์เชิงป้องกัน (ST Strategy)
 - 2.3 ยุทธศาสตร์เชิงแก้ไข (WO Strategy)
 - 2.4 ยุทธศาสตร์เชิงรับ (WT Strategy)

หน่วยที่ 11

การศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการ

โลตทัศน์ # 11.1 การศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการ

การศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการ

การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตัดสินความคุ้มค่าและเหมาะสมของโครงการ ได้แก่

1. ด้านการตลาด	4. ด้านเศรษฐกิจ
2. ด้านการเงิน	5. ด้านสังคม
3. ด้านเทคนิค	6. ด้านสิ่งแวดล้อม

โลตทัศน์ # 11.2 การศึกษาความเป็นไปได้ด้านการตลาด ด้านการเงิน และด้านเทคนิค

การศึกษาความเป็นไปได้ด้านการตลาด ด้านการเงิน และด้านเทคนิค

- การศึกษาความเป็นไปได้ด้านการตลาดเพื่อวิเคราะห์อุปสงค์และอุปทานของตลาดที่มีต่อโครงการ
ส่งผลโดยตรงการกำหนดขนาด ปริมาณและคุณภาพของผลผลิตครอบคลุมการศึกษา
 1. การวิเคราะห์ผลิตภัณฑ์และตลาด
 2. การวิเคราะห์อุปสงค์
 3. การวิเคราะห์อุปทาน
 4. การวิเคราะห์โอกาสตลาด
- การศึกษาความเป็นไปได้จะมุ่งเน้นด้านการเงินเพื่อเป็นการระบุดัชนีทุนและผลตอบแทนสำหรับ
ตัดสินใจสนับสนุนโครงการการศึกษา
 1. เพื่อประเมินความสามารถในการทำกำไร
 2. เพื่อประเมินแรงจูงใจ
 3. เพื่อจัดให้มีแผนการเงินที่ดี
 4. เพื่อประเมินขีดความสามารถในการบริหารการเงิน
- การศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการด้านเทคนิคเพื่อเลือกกระบวนการผลิตที่เหมาะสม
 - ตรวจสอบความเหมาะสมของวิธีการดำเนินงาน เครื่องมือ และขนาดของโครงการเพื่อปรับปรุง
ให้สอดคล้องกับทรัพยากรและเงื่อนไขของการดำเนินโครงการ

ไฮดรทศน์ # 11.3 การศึกษาความเป็นไปได้ด้านเศรษฐกิจ

การศึกษาความเป็นไปได้ด้านเศรษฐกิจ

การศึกษาวิธีการและผลกระทบของการใช้ทรัพยากรของโครงการ เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงการใช้ทรัพยากรให้เกิดการสร้างสวัสดิการต่อสังคม การกระจายรายได้และการสร้างความเสมอภาค 6 ขั้นตอน ได้แก่

1. ทบทวนวัตถุประสงค์ ความสมเหตุผลทางเศรษฐกิจเบื้องต้น
2. ระบุต้นทุน ผลตอบแทนด้านเศรษฐกิจ
3. ประเมินมูลค่าต้นทุน ผลตอบแทน
4. เปรียบเทียบมูลค่าต้นทุน ผลตอบแทน
5. วิเคราะห์ความเสี่ยง
6. ประเมินต้นทุน ผลตอบแทนที่คิดเป็นมูลค่าตัวเงินไม่ได้

ไฮดรทศน์ # 11.4 การศึกษาความเป็นไปได้ด้านสังคม

การศึกษาความเป็นไปได้ด้านสังคม

การศึกษาผลลัพธ์ของโครงการในมิติด้านสังคม โดยประชาชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมเพื่อให้ทราบถึงสภาพของสังคมก่อนและหลังมีโครงการ แสวงหาแนวทางลดผลกระทบเชิงลบ เสริมพลังชุมชนและผู้ที่ได้รับผลกระทบมีพลังในการพึ่งพาตนเอง เพื่อให้โครงการมุ่งสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ได้แก่

1. การมีส่วนร่วมของประชาชน
2. การระบุทางเลือก
3. ศึกษาข้อมูลชุมชน
4. ระบุขอบเขต
5. วิเคราะห์และประเมินผลกระทบ
6. การกำหนดทางเลือก
7. การบรรเทาผลกระทบ
8. การติดตามผล

ไฮดรอกซีน # 11.5 การศึกษาความเป็นไปได้ด้านสิ่งแวดล้อม

การศึกษาความเป็นไปได้ด้านสิ่งแวดล้อม

การศึกษาผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม (Environment Impact Assessment: EIA)

- มีกฎหมายบังคับเป็นการเฉพาะ
- การศึกษาผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมที่ส่งผลต่อสิ่งแวดล้อม รวมถึงการเสนอมาตรการหลีกเลี่ยงบรรเทาผลกระทบเพื่อประเมินความเหมาะสมของโครงการ

หน่วยที่ 12

การวางแผน การดำเนินงาน และการควบคุมโครงการ

โสตทัศน์ # 12.1 กลยุทธ์ในการดำเนินโครงการ

กลยุทธ์ในการดำเนินโครงการ

- การมีส่วนร่วม (Participation)
- การสร้างสัมพันธภาพ (Relationship)
- ตรงเวลา (On Time)
- การยึดไว้ด้วยกัน (Join on)
- การสร้างความผูกพัน (Engagement)
- การมุ่งเน้นที่ลูกค้า (Customer Focus)
- ทีมงาน (Teamwork)

โสตทัศน์ # 12.2 เทคนิคการวางแผนเพื่อดำเนินโครงการ

เทคนิคการวางแผนเพื่อดำเนินโครงการ

- เทคนิคแผนภูมิแกนต์
- แผนภูมิไมล์สโตน
- เทคนิคการวิเคราะห์เส้นทางวิกฤติ

โสตทัศน์ # 12.3 การจัดโครงสร้างองค์การ

การจัดโครงสร้างองค์การ

1. รูปแบบองค์การแบบเน้นหน้าที่
2. รูปแบบองค์การแบบเน้นโครงการ
3. รูปแบบองค์การแบบเมตริกซ์

โสตทัศน์ # 12.4 การอำนวยการโครงการ

การอำนวยการโครงการ (ผู้จัดการโครงการ)

- ภาวะผู้นำ
- การจูงใจ
- การติดต่อสื่อสาร
- การประสานงาน

โสตทัศน์ # 12.5 การบริหารทรัพยากรมนุษย์

การบริหารทรัพยากรมนุษย์

1. การสรรหาและการคัดเลือก
2. ทีมงานโครงการ : ผู้จัดการโครงการบทบาทสำคัญในการตัดสินใจดำเนินโครงการ และผู้ปฏิบัติงานโครงการ

โสตทัศน์ # 12.6 การควบคุมโครงการ

การควบคุมโครงการ

- การควบคุมเวลา (Time Control) : ติดตามตรวจสอบจุดเริ่มต้นและจุดสิ้นสุดโครงการ / ระหว่างการดำเนินโครงการ
- การควบคุมค่าใช้จ่าย (Cost Control)
- การควบคุมคุณภาพ (Quality Control) : กลุ่มควบคุมคุณภาพ (PDCA) กิจกรรม 5 ส และ six sigma

การจัดทำรายงานการดำเนินงานโครงการ

1. ความเป็นมาของโครงการ
2. วัตถุประสงค์ของโครงการ
3. ขอบเขตโครงการ
4. ผลการดำเนินงาน
5. ผลการเก็บข้อมูลแบบประเมิน
6. สรุปผลและข้อเสนอแนะ
 - การเขียนรายงานผลควรคำนึงถึง วัตถุประสงค์ของการรายงานผล และคำนึงว่าผู้อ่านรายงานเป็นใคร

หน่วยที่ 13

การติดตามและประเมินผลโครงการ

โลตทัศน์ # 13.1 การติดตามผลโครงการ

● **การติดตามผลโครงการ** หมายถึง การเก็บรวบรวม บันทึกและรายงานข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงานของโครงการในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือทุกเรื่องที่ผู้จัดการหรือบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องกับโครงการที่ต้องการรู้ มี 3 ขั้นตอนประกอบด้วย

1. ออกแบบระบบ
2. เก็บรวบรวมข้อมูล
3. รายงานผล

โลตทัศน์ # 13.2 การออกแบบการติดตามผลโครงการ

การออกแบบการติดตามผลโครงการ

1. การกำหนดตัวชี้วัดและมาตรฐานปฏิบัติงาน

เน้นข้อมูลสำคัญ ระบุข้อมูลที่จะถูกจัดเก็บให้ชัดเจน

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลการติดตามผลโครงการ

- **การกำหนดลักษณะของข้อมูล** : การนับความถี่ ข้อมูลดิบ จัดลำดับเป็นตัวเลข การวัดตัวชี้วัด
- **การกำหนดเกณฑ์การวัดผลสำเร็จ** : วิธีการประมาณค่าแบบร้อยละ 50-50 (เริ่มต้น) วิธีการร้อยละ 0-100 วิธีการคิดผลงานเป็นสัดส่วน วิธีการคำนวณตามการใช้ปัจจัยนำเข้า วิธีการติดตามขั้นตอนสำคัญหรือไมล์สโตน
- **การกำหนดวิธีการเก็บ** : รายงานเป็นลายลักษณ์อักษร การตรวจเยี่ยมและสังเกตการทำงาน การประชุม การสนทนากับผู้ที่เกี่ยวข้อง การจัดส่งทีมงานไปจัดเก็บข้อมูล

การรายงานติดตามผลโครงการกระทำได้ 2 วิธี**1. วิธีรายงานด้วยเอกสาร**

- **จำแนกตามวัตถุประสงค์การใช้** : รายงานประจำตามกำหนดเวลา พิเศษเฉพาะคราว
วิเคราะห์เฉพาะเรื่อง
- **จำแนกตามผู้ใช้** : รายงานที่เสนอต่อผู้บริหารระดับสูงขององค์กร เสนอต่อผู้ปฏิบัติงาน
- **เนื้อหา** : ประกอบด้วย เนื้อหาสถานภาพปัจจุบันโครงการ ความเบี่ยงเบน สาเหตุและผลกระทบจากความเบี่ยงเบน แนวโน้ม และข้อเสนอแนะในการปรับปรุง

2. วิธีการรายงานด้วยการประชุม

การประเมินผลโครงการ

- การวัดและตัดสินใจผลการปฏิบัติงาน โดยเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์ และมาตรฐานที่กำหนดไว้

- **ลักษณะของการประเมินผลโครงการ**

1. เป็นสหวิทยาการ
2. ได้รับการยอมรับจากผู้ประเมินและผู้บริหาร
3. ต้องเลือกเทคนิคให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการประเมิน
4. ต้องปลอดจากค่านิยมหรือวางตัวเป็นกลาง
5. ต้องสื่อสารทำความเข้าใจผู้เกี่ยวข้อง
6. ต้องมีการยืดหยุ่นใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณกับวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ
7. ต้องคำนึงถึงความสัมพันธ์ระหว่างข้อเท็จจริงกับคุณค่า

- **วิธีการประเมินผลโครงการที่ไม่ถูกต้อง**

1. แบบตบตา
2. แบบพักชีโรยหน้า
3. แบบระเบิดใต้น้ำ
4. แบบวางท่า
5. แบบผัดวันประกันพรุ่ง
6. แบบแทนที่

- **กระบวนการประเมินผลโครงการ**

- กำหนดบุคคลที่เกี่ยวข้อง
- ตรวจสอบและเตรียมการเบื้องต้น
- ขั้นตอนตัดสินใจที่จะมีการประเมินผลหรือไม่
- เก็บรวบรวมข้อมูล
- กำหนดวิธีการดำเนินการ
- จัดทำรายงาน

เทคนิคการประเมินผลโครงการ

● **เทคนิคการประเมินแบบตัวแบบชิป (CIPP Model)** เป็นเทคนิคหนึ่งของการประเมินผลเชิงตัดล้นใจ
ที่มุ่งจะประเมินผลในเรื่องต่างๆ ได้แก่

- ประเมินผลบริบท
- ประเมินผลปัจจัยนำเข้าไป
- ประเมินผลกระบวนการ
- ประเมินผลผลผลิตของโครงการ

หน่วยที่ 14

แผนและโครงการในประเทศไทย

ไสตท์ศน์ # 14.1 ปัญหาเกี่ยวกับการจัดโครงสร้างองค์การและระบบบริหารแผนงาน

ปัญหาเกี่ยวกับการจัดโครงสร้างองค์การและระบบบริหารแผนงานและโครงการในประเทศไทย

1. การจัดองค์การแยกเป็นส่วนๆ
2. ระบบการประสานงาน: ระหว่างกระทรวง กรมต่าง ๆ
3. ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการบริหารแผนงานและโครงการ: ที่ปรึกษาให้คำแนะนำเกี่ยวกับการจัดทำแผน
ที่ถูกต้อง
4. ความพอเพียงของทรัพยากร

ไสตท์ศน์ # 14.2 การบริหารแผนงานและโครงการในระบบราชการ

การบริหารแผนงานและโครงการในระบบราชการ

● มีปัญหาเกี่ยวกับการประสานงานในทุกระบบ

1. ระหว่างหน่วยงานกลางด้านแผนงาน แผนเงิน แผนคนและด้านการควบคุม ดูแลการเบิกจ่ายเงิน
2. ระหว่างหน่วยงานกลางกับส่วนราชการระดับกระทรวง กรม และจังหวัด
3. ระหว่างกระทรวงกับส่วนราชการระดับกรมในสังกัดกระทรวงเดียวกัน
4. ระหว่างกระทรวงและกรมต่าง ๆ ทั้งหมด
5. ระหว่างหน่วยงานภายในกรมเดียวกัน
6. ระหว่างหน่วยงานภายในสำนักหรือกองเดียวกัน

ไสตท์ศน์ # 14.3 ปัญหาเกี่ยวกับแผนงานและโครงการในประเทศไทย

ปัญหาเกี่ยวกับแผนงานและโครงการในประเทศไทย

- **ปัจจัยเกี่ยวกับลักษณะแผนงานและโครงการ :** ขนาดของการเปลี่ยนแปลงตามแผนงานและโครงการ ระดับความเห็นพ้องต้องกันในวัตถุประสงค์ ผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคม ความสอดคล้องกับ ค่านิยม ประสบการณ์ที่ผ่านมา ความต้องการของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ความชัดเจนที่มองเห็นได้ของผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น จากแผนงานและโครงการ
- **ปัจจัยเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของแผนงานและโครงการ :** ความชัดเจน ความสอดคล้องต้องกันของ วัตถุประสงค์ ความยากง่ายในการรับรู้ถึงวัตถุประสงค์ ดัชนีชี้วัดความสำเร็จ ความชัดเจนและเที่ยงตรงของข้อมูล ข่าวสารที่สื่อถึงผู้ทำหน้าที่ในการบริหารแผนงานและโครงการ
- **ปัจจัยแวดล้อมทางการเมือง :** การได้รับความสนับสนุนจากภาคธุรกิจเอกชน ผู้มีสิทธิออกเสียง เลือกตั้ง สื่อมวลชน กลุ่มผลประโยชน์ บุคคลสำคัญในรัฐสภา รัฐบาล ชนชั้นนำ กลุ่มอาชีพที่มีอิทธิพลในสังคม

ไสตท์ศน์ # 14.4 การพัฒนาการบริหารแผนงานและโครงการในประเทศไทย

การพัฒนาการบริหารแผนงานและโครงการในประเทศไทย

- การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี
- การกำหนดกลุ่มภารกิจในการบริหารองค์กรภาครัฐ
- การกำหนดให้มีแผนการบริหารราชการแผ่นดิน
- การบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์ : แผนกลยุทธ์ขององค์กร

หน่วยที่ 15

ระบบสารสนเทศกับกระบวนการนโยบายสาธารณะและการวางแผน

โสตทัศน์ # 15.1

ระบบสารสนเทศกับกระบวนการนโยบายสาธารณะและการวางแผน

ระบบสารสนเทศกับกระบวนการนโยบายสาธารณะและการวางแผน

- **ข้อมูล** : ข้อมูลดิบที่ยังไม่ผ่านการประมวลผล
- **สารสนเทศ** : ข้อมูลที่ผ่านการประมวลผลเพื่อให้มีความหมายและเกิดคุณค่าสำหรับผู้ใช้
- **ความรู้** : สารสนเทศที่ใช้ในการทำงานหรือแก้ปัญหา
- **สารสนเทศที่ดี** : รูปแบบชัดเจน เนื้อหา (สำคัญที่สุด) ถูกต้อง น่าเชื่อถือ ตรวจสอบได้ เวลาเป็นปัจจุบัน
กระบวนการมีความสามารถในการเข้าถึง มีส่วนร่วม
- **ระบบสารสนเทศ** : รวบรวม ประมวล เก็บรักษา และเผยแพร่ เพื่อวางแผน ประสานงาน และ
ควบคุมการดำเนินงาน ช่วยให้การตัดสินใจในขั้นตอนต่างๆ ของนโยบายสาธารณะ
และการวางแผน เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
: ประกอบด้วย ฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ ฐานข้อมูล เครือข่าย บุคลากรที่เกี่ยวข้อง
และกระบวนการวิธีการในการทำงาน

โสตทัศน์ # 15.2

ประเภทของระบบสารสนเทศ

ประเภทของระบบสารสนเทศ

- **ระบบสารสนเทศแบบประมวลธุรกรรม** ประมวลผลงานประจำสำหรับผู้ปฏิบัติงาน
- **ระบบสารสนเทศสำหรับการจัดทำรายงาน** : จัดทำรายงานที่กำหนดไว้ล่วงหน้า ช่วยสนับสนุนการตัดสินใจในปัญหาที่ทราบว่าจะเกิดขึ้นล่วงหน้า
- **ระบบสารสนเทศสำหรับการตัดสินใจ** : สนับสนุนการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ ของผู้บริหารระดับสูง
ตอบสนองความต้องการที่ไม่ได้คาดการณ์มาก่อนวิเคราะห์ซับซ้อนรวดเร็ว
- **ระบบสารสนเทศเชิงภูมิศาสตร์** : เกี่ยวข้องกับข้อมูลด้านภูมิศาสตร์ เพื่อใช้ในการตัดสินใจ โดย
สามารถระบุตำแหน่งที่อยู่ความชัน และพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ได้อย่างแม่นยำ

ไสตท์ศน์ # 15.3 บทบาทระบบสารสนเทศกับกระบวนการนโยบายสาธารณะ

บทบาทระบบสารสนเทศกับกระบวนการนโยบายสาธารณะ

- สนับสนุนกระบวนการนโยบายสาธารณะ ทั้งขั้นตอนการกำหนดนโยบาย การนำนโยบายไปปฏิบัติ การประเมินผลนโยบาย

ไสตท์ศน์ # 15.4 บทบาทระบบสารสนเทศกับกระบวนการวางแผน

บทบาทระบบสารสนเทศกับการวางแผน

- มีบทบาทสำคัญในการวางแผน ตั้งแต่การวางแผนกลยุทธ์ระยะยาว (ผู้บริหารระดับสูง) การวางแผนบริหาร (ผู้บริหารระดับกลาง) การวางแผนปฏิบัติการ (ผู้บริหารระดับต้น) โดยระบบสนับสนุนการตัดสินใจสำหรับผู้บริหารแต่ละระดับที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนในแต่ละประเภท

ไสตท์ศน์ # 15.5 รัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์

รัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์

- **รัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์** : นวัตกรรมการปฏิบัติงานและการให้บริการของภาครัฐผ่านเครือข่ายการสื่อสารโทรคมนาคม
- **ประเภท**
 - รัฐบาลประชาชน
 - รัฐบาลธุรกิจ
 - รัฐบาลรัฐ
 - รัฐบาลบุคลากรของรัฐ

รัฐบาลดิจิทัล

- **รัฐบาลดิจิทัล** : รัฐบาลที่ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในกระบวนการนโยบายและการบริการสาธารณะ โดยเน้นการเปิดเผยข้อมูล ขับเคลื่อนและตัดสินใจบนฐานข้อมูล เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในฐานะหุ้นส่วน
- **ยุครัฐบาลดิจิทัล** : มโนทัศน์เกี่ยวกับการกำหนดนโยบายได้พัฒนาสู่การออกแบบนโยบาย ซึ่งหมายถึง การระบุเป้าหมายและวิธีการบรรลุเป้าหมายของนโยบายด้วยความประณีตและมีเหตุผล เนื่องจากปัจจัย ได้แก่ วิถีชีวิตดิจิทัลของประชาชน การจัดการภาคีสาธารณะแนวใหม่ และการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสู่เครื่องมือนโยบายมีความก้าวหน้ามากขึ้น
- **รูปแบบการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการออกแบบนโยบายในยุครัฐบาลดิจิทัล**
 1. การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนและภาคประชาสังคมกระบวนการนโยบาย : เทคโนโลยีดิจิทัลสร้างกลไกและระบบให้เครือข่ายนโยบายทำงานร่วมกัน
 2. การทดสอบและปรับปรุงนโยบาย : ใช้เครื่องมือของรัฐบาลดิจิทัลให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็น และรับบริการนำร่อง
 3. การออกแบบนโยบายซึ่งเน้นผู้ใช้เป็นศูนย์กลาง : นักวิเคราะห์นโยบายนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาช่วยออกแบบนโยบายที่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชน

